

Cena 1 K

Podle starších pramenů zpracoval Vlad. Kučera. - V knížkách řady »PETROV« vyšlo tiskem a nákladem Brněnské tiskárny, tiskařské a vydavatelské společnosti v Brně, Radniční náměstí 5.

L. P. 1942.

Svatý Vojtěch,
biskup a mučedník.

**Svatý Vojtěch,
velký Čech a Evropan.**

S dovolením konsistoře kapitulního vikáře v Brně ze dne 15. dubna 1942 č. 3507.

V Brně, dne 15. dubna 1942.

Dr. Jos. Kratochvíl,
kapitulní vikář.

Neplodnou a neužitečnou je země, neplodným a neužitečným je národ, jehož krev nedovedla zrodit takové syny a dcery, kteří by vydali svědectví o mohutnosti, síle, moci, hloubce a opravdovosti křesťanského života, křesťanské kultury v zemi a v národě, kteří by zaměřili celoživotní úsilí až k dosažení vrcholného stupně svatosti. Vždyť jen v postavách světců a světic je zajištěn život duše národa, vždyť jen tyto vyznamenání Milostí jsou bezpečnou zárukou nezničitelnosti národní tradice a neporušitelnosti onoho nekonečného řetězu generací i zárukou budoucnosti národa.

Byli a jsme národem neplodným, neužitečným? — Pozvedněme zrak k nebesům! Ve svatozáří tisíců a tisíců vyvolených Božích nalézáme postavy také z české krve, nejvzácnější to drahokamy národního pokladu, naše vyslance a orodovníky u samého trůnu Božího.

Tedy i naše půda, třebaž tvrdá a odolná, je půdou dobrou a plodnou. Vždyť její nejvyšší slávu ve veliké rodině křesťanských národů hlásá právě sbor světců a světic národních, rostoucí od století k století. A kolik tu bylo ještě v minulosti synů a dcer národa, kterým se dosud nedostalo obecné úcty křesťanské obce světové jen proto, že národ, z něhož vzešli a v němž pro Boha žili a zemřeli, je malý a slabý, ba mnohdy i proto, že národ sám se tak nedostatečně staral o to, aby toto veřejné uznání svatosti svým duchovním velikánům vyprosil.

A z tohoto nejvzácnějšího pokladu, z té nejcennější pokladnice národa, z pokladu, který tak bezpečně prokazuje naši tisíciletou kulturu, z místa nám všem věrným tolik drahého, nedotknutelného, nezesvitelného, z českého nebe, září nám velkolepá postava sv. Vojtěcha, druhého biskupa pražského, misionáře, velkého Evropana a posléz i mučedníka.

Jak sv. Václav je pro nás jasnou a neotřesitelnou představou tisícileté jsoucnosti české země, tak zase sv. Vojtěch již více než 900 let dokazuje prameny a posloupnost české tradice kulturní.

Když císař Ota III. se skláněl roku 1000, jen několik let po smrti Vojtěchově, nad jeho ostatky, vzdával mu

tím už tehdy netoliko úctu, která světci přináležela, nýbrž také jasně dokazoval začlenění národa, z něhož svatý Vojtěch vyšel, do množící se křesťanské rodiny evropské. Vždyť Vojtěcha Slavníkovce znala a ctíla celá kulturní Evropa už za živa, jen vlastní národ jím pohrdnul a pohrdal.

Byla to postava, která příliš vysoko vyrostla nad svoji dobu, byl to duch, který přerostl nízký a úzký rámeček soudobých poměrů v národě, byl to zjev tak mocný a veliký, že náraz jeho silné vůle na politické, kulturní i sociální poměry doby musil nezbytně skončit konfliktem.

Jako první z Čechů byl povolán k řízení pražského biskupství v poslední čtvrtině 10. století. A byla to doba velkého napětí, kdy se právem zdálo současnému kronikáři, že i na Čechy míří neštěstí, které před necelým stoletím postihlo Říši Velkomoravskou, když tato země byla »dána v plen a zajetí a lup a posměch a zpuštění a v úšklebky všelikému tělu chodícímu po ní«.

Toto krajně nepokojné a znepokojujícími pověstmi stále naplněné období

nedávalo přirozeně vhodného prostředí pro pastýřskou činnost tak silného a horlivého křesťana, jakým se osvědčil duch Vojtěchův. Tvrdošíjně nepochopení českých předácků, politická zaujatost pražského knížete a celé to napětí, které bylo spojeno se zápasem tří rodů o prvenství v západním Slovanstvu, vypuzovalo Vojtěcha z rodné země a nutilo jej hledat nová působiště. Vždyť pocházel z rodu, který stál ve zřejmé protivě proti první dynastii české, Přemyslovcům a jejich dílu, školil se mimo Čechy, v saském tehdy Magdeburce, ale i jeho život pozdější, když už byl povolán na biskupský stolec pražský, jako by se nemohl smířit s českým prostředím a vrůstí pevnějšími kořeny do jeho půdy.

Z domova tedy skoro vypuzen, ve vlasti pohrdán, stává se přesto biskup Vojtěch, daleko od rodné země, přítelem císařů a papežů, je ctěn a vážen. Jeho slavná pověst se šíří i zeměmi sousedními, o jejichž pokřesťanění se tak horlivě přičiňuje. Posléze po krátkém životě dochází i koruny mučednické.

Vladimír Kučera.

Vojtěchovo mládí.

Vojtěch, pocházející ze slavného rodu Slavníkovců, narodil se kolem r. 956 na hradě Libici ve východních Čechách. Hrad tento stál na pravém břehu řeky Cidliny nedaleko jejího ústí do Labe. V jeho ohradě byly dva kostelíky, dřevěný chrám P. Marie a kamenný kostel sv. Jiří. Rod Slavníkovců byl spřízněn se saským rodem císařským a byl po vládnoucích Přemyslovcích prvním panstvem českým. Otec Vojtěchův Slavník slynul nejen bohatstvím a mocí, ale i bohabojností a spravedlností. Vojtěchova matka Střezislava, dcera ze vzácného rodu českého, žena nábožná a šlechtná, vychovala šest synů. Mladý Vojtěch, který vynikal tělesnou krásou a silou, byl určen pro stav vojenský. Než člověk miní, Pán Bůh mění! Těžká choroba zachvátila Vojtěcha v útlém věku. Rodiče, nevědouce si už rady, šli do svatyně, položili nemocné dítě na oltář Matky Boží a vroucně prosili za jeho uzdravení. Jejich zbožná modlitba

došla vyslyšení. Vojtěch vyvázl ze smrtelné nemoci a otec z vděčnosti zaslíbil jej službě Boží. Prvního vychování a vzdělání dostalo se Vojtěchu od pečlivé matky jeho a kněze Radly, kteří jej od raného mládí vedli k životu ctnostnému a bohumilému.

Vojtěchovo vzdělání doma a v cizině.

Na rodné Libici naučil se Vojtěch žalmům a jiným knihám Písma sv. Jako jinoch 16letý byl poslán na vyšší školy v saském Magdeburku (Děvín), kde pod dohledem arcibiskupa magdeburského Adalberta učení mužové připravovali zbožné mladíky pro stav duchovní. Arcibiskup Adalbert, který před časem byl též návštěvou na hradě Libici v Čechách, zamiloval si Vojtěcha, bděl nad ním otcovsky a dal mu také při birmování své jméno Adalbert - Vojtěch.

Za svého pobytu v Magdeburku seznámil se Vojtěch s mladým císařem Otou II. Tehdy rokovalo se

často na dvoře arcibiskupově o duchovních potřebách národů, kteří dosud vzdorovali víře Kristově. Vojtěch, poslouchaje tyto řeči, rozhodl se, že také půjde kázat pohanům víru křesťanskou.

Po devíti letech pilného studia a sebezapírání vrátil se Vojtěch do Čech a byl vysvěcen na kněze od Dětmara, prvního biskupa pražského.

Biskupem pražským.

Brzo však seslal Bůh na Vojtěcha těžké rány. V březnu r. 981 zemřel otec jeho Slavník, nedlouho poté vzácný jeho příznivec a rádce Adalbert, arcibiskup magdeburský. Roku 982 odebral se na věčnost i biskup Dětmar, při jehož smrti byl Vojtěch přítomen. Žaloba umírajícího biskupa, že Čechové nepřilnuli dosud k víře křesťanské a že velká část lidu zůstává při pověrách pohanských a strach biskupův, kterak vydá na věčnosti počet z duší jejich, mocně otrásl nitrem Vojtěchovým. Dětmarova smrt byla mu proto počátkem ještě přísnějšího

života a vzpomínka na ni bývala mu spasitelnou uzdou všech tělesných žádostí.

Na Levém Hradci u Prahy, kde stál první křesťanský chrám v Čechách, sešel se lid, duchovní a vládkové s Boleslavem II. k volbě nového biskupa pražského. Pozornost všech byla obrácena k osobě kněze Vojtěcha. Ten však ze skromnosti ani do volební síně nešel. Nic mu nepomohlo jeho zdráhání, hlas lidu zněl rozhodně: »Kdož jiný by mohl být našim biskupem, než rodák náš Vojtěch, jehož urozenost, učenost a přívětivé mravy s tak velkou důstojností se srovnávají.« I vzali Vojtěcha a přes to, že se bránil, uvedli jej do sboru svého a řekli mu: »Chtěj nechtěj, budeš našim biskupem. Ty znáš dobře otvírat cestu, kterouž se jde do vlasti nebeské.« Tak byl zvolen Vojtěch, první z Čechů, biskupem pražským a volba ta setkala se v celém národě s radostným souhlasem.

×

U císaře.

Podle tehdejších zvyků bylo třeba, aby zvolený biskup pražský byl posvěcen od svého metropolity, arcibiskupa mohučského, a dále potvrzen císařem. V té době dlel již Ota II. v jižní Itálii, kde svolal do Verony sněm říšských knížat. Vojtěch odebral se proto s poselstvem knížete Boleslava II. do Verony. Císař ho přijal vlídně, hovořil s ním důvěrně, podal mu prsten a berlu biskupskou na znamení, že volbu jeho schvaluje. Přítomný arcibiskup mohučský Viligis posvětil pak Vojtěcha na biskupa. Po několika dnech vrátil se Vojtěch do vlasti skromně, beze vší nádhery. Jel na koni, používaje nikoliv snad skvostné uzdy, nýbrž konopného provazu. Cestou po Čechách byl všude uctivě pozdravován. Když se průvod blížil ku »svatému městu« Praze, kde druhdy vévodil sv. kníže Václav a kde měl svůj hrob, sestoupil Vojtěch s koně, rozvázal obuv a vešel z pokory boš na hrad pražský. V chrámu sv. Víta se ob-

lekl v roucho velekněžské a usedl na stolec biskupský. Duchovenstvo pělo slavné »Te Deum« a lid zpíval chorál »Hospodine, pomiluj ny.«

Život biskupův.

Ač se Vojtěch ujal biskupské berly v mladém věku, skvěl se nejkrásnějšími vlastnostmi ducha i srdce a osvědčoval ve vznešeném úřadě svém mužnou statečnost i neúnavnou horlivost. Byl učený, sebezapíravý, nábožný a nad míru dobročinný. Na lůžku ho nikdy slunce nespátrilo, ba často kladl se k odpočinku po dlouhých modlitbách až po půlnoci. Spával na holé zemi, ponechávaje pohodlné lože svému nejmladšímu bratru Radimovi, jenž mu byl stálým společníkem. Časné zrána chodil do stoličního chrámu, kde se sborem žáků prozpěvoval kněžské hodinky a sloužil mši sv. Biskupské důchody rozděloval na 4 díly: jeden věnoval na potřeby chrámové, druhý na výživu kněží, třetí rozdával chudým a jen čtvrtou část si ponechával pro vlastní

potřebu. Každodenně zval ke stolu 12 chudasů, kterým podle příkladu Pána posluhoval. Kromě toho štědře poskytoval o svátcích zástupůn chudých lidí, čeho potřebovali. Mělým zaměstnáním bylo mu navštěvovati nemocné a vězně a přijímati na svém dvoře sirotky, vdovy a cizince, jichž prosby ochotně vyslychal.

Vzdělání a výchově duchovenstva věnoval biskup Vojtěch velikou péčí, sám vyučoval mladé duchovní a bděl, aby kněží, na vinici Páně pracující, byli dobrými a příkladnými pastýři svého lidu. Sám k sobě přísným a odpíraje si všech lahod i všeho pohodlí, choval se ke každému dobrotivě a přívětivě. Ve všelikém jednání jeho jevila se pokora i ušlechtilá a milá vládnota, s níž spojena byla apoštolská horlivost pro čest a slávu Boží a spásu lidských duší. Byl pravým následovníkem Krista Pána i jeho apoštolů a již za života šla o něm pověst, že je mužem svatým.

Založením biskupství pražského

vzála za své naděje na znovuzřízení metropole velehradské a na udržení slovanské liturgie, uvedené do země sv. Metodějem. Než slovanská liturgie se přece jen udržela. I první biskup pražský, i metropolita moravský, poznavše pravou víru cyrilometodějského duchovenstva v naší vlasti, snášeli tento řád, pokud jen bylo možno. Vojtěch pak, rodem věrný syn české země, byl také nakloněn slovanské liturgii, takže za něho vedle obřadů latinských na mnoha místech se udržela i liturgie slovanská. O kladném poměru biskupa Vojtěcha k liturgii a kněžím slovanským svědčí také starobylé podání, které jej označuje za původce kostelních písní českých. Zejména rozmnožil církevní chorál »Hospodine, pomiluj ny«, památku to na svaté věro-zvěsty.

Obtíže apoštolské práce.

Apoštolská horlivost Vojtěchova byla neúnavná, ale přece jen neměla valného úspěchu, takže bis-

kup s bolestí vzpomínal hořkých slov svého umírajícího předchůdce Dětmara. Lid, berle Vojtěchově poddaný, měl tvrdou šiji. Někteří, ho-více své zvůli, brali si proti církevní zapovědi manželky z příbuzenstva, jiní prodávali křesťanské zajatce Židům a pohanům, nebylo dbáno postů, kněží se namnoze ženili a byvše biskupem kárání, utíkali se pod ochranu velmožů. Po čase přestal i přátelský poměr mezi Vojtěchem a Boleslavem II., když se kníže pouštěl do dobrodružných válek ve spojení s národy pohan-skými proti křesťanským a když zakázal Vojtěchovi stavět kostely a vybírat desátky.

Vojtěch vystoupil rázně proti všem zlořádům. Když však viděl, že i kníže jeho nejlepší úmysly marní, že lid zákonů Božích nedbá a těžké hříchy páše, tu si umínil, že odejde ze země, než aby se díval, jak jeho lid ze zatvřelosti do zkázy se vrhá.

Tou dobou zavítal do Prahy bratr Boleslava II., mnich benediktinské-

ho kláštera v Řezně (Regensburg), Strachkvas Křišťan. Vojtěch s ním rozmlouval, stěžoval si na neposlušnost lidí a zpupnost vladyků a řekl posléze: »Tys bratr knížete této země a proto by tě poslouchal nepoddajný lid více nežli mne. Jsi bohabojný, vzdělaný a hodný, abys důstojnost biskupskou na sebe vzal. Nuže, buď biskupem místo mne!« Ale Křišťan odmítl: »Nechci této, ani jiné hodnosti, nestačím na to. Mnich jsem. Mrtev jsem!«

Vojtěchův odchod ze země.

Konečně provedl Vojtěch svůj úmysl a nastoupil r. 989 s bratrem Radimem, pěstounem Radlou a proboštem Velichem cestu do Itálie. Papež Jan XV. přijal biskupa laskavě a vyslechnuv jeho stížnosti, řekl mu: »Synu, nechťejí-li tě poslouchat, odvrát se od toho, co ti škodí. Uchop se tichého rozjímání mezi těmi, kdož pokojný život vedou.« Vojtěch pojal úmysl, že podnikne pout do Svaté země, aby na místech posvěcených utrpením Pá-

ho kláštera v Řezně (Regensburg), pouti této se dověděla císařovna Theofano, matka císaře Oty III, zavolala Vojtěcha k sobě, prosila ho, aby za duši manžela jejího, císaře Oty II., se modlil a dala mu na cestu velké množství peněz. Vojtěch však rozdál tyto peníze chudým a odebral se pěšky do jižní Itálie. Na cestě se zastavil v benediktinském klášteře na Monte Kasině. Tam poradil opat Vojtěchu, aby dále nešel, že učiní lépe, když se odhodlá žít podle pravidla sv. Benedikta na jednom místě klidně a bohumile, než aby chodil světem. Vojtěch poslechl této rady a rozhodl se, že zůstane v klášteře a přijme řeholní roucho. Chtěl být jen prostým řeholníkem. Leč mniši nepřestávali mu prokazovat úctu jako biskupovi a žádali, aby jim světil kněze a chrámy. Proto odešel Vojtěch od nich a ubíral se dále na západ k přístavu, aby se odtud vydal na moře. Cestou se zastavil v klášteře sv. Michala ve Valliluce, v němž přebývali mniši Basiliáni.

Představený kláštera byl ctihodný kmet sv. Nilus. Posvátné prostředí tohoto monastýra dojalo Vojtěcha tak mocně, že na kolenou a s pláčem prosil, aby byl přijat do sboru mnichů. Nebylo to však možno. Vojtěch byl biskupem obřadu latinského a nemohl tudíž bez svolení papežova vstoupit do basilánského kláštera obřadu řeckého. Nilus však poradil Vojtěchovi, aby se vrátil do Říma a vstoupil do benediktinského kláštera na vrchu Aventinském. A skutečně Vojtěch s bratrem Radimem do onoho kláštera vstoupili. Na Zelený čtvrtek r. 990 oblékli řeholní roucho, při čemž Radim přijal klášterní jméno Gaudencius. Oba novicové složili pak 4. dubna 991 slavné klášterní sliby podle pravidla sv. Benedikta.

Vojtěchovi byl klášter pozemským nebem. Modlil se horlivě, rozjímal a pracoval jako nejposlednější bratr nekňez. Z klášterních bratrů přilnul k Vojtěchovi zvláště zbožný a učený Kanapacius, který se psal také životopis sv. Vojtěcha.

Návrat do Čech.

Zatím zastesklo se Čechům po svatém pastýři. Mnozí litovali, že si ho nevážili a otcovských slov jeho neposlouchali. Také Boleslav uznal, že Vojtěchovi ubližoval a toužil po jeho návratu. I vypravil poselstvo k arcibiskupu mohučskému s prosbou, aby vyjednával s Vojtěchem a přiměl jej k návratu do Čech. Arcibiskup pochválil touhu knížete i lidu po Vojtěchovi i slib jejich, že se odřeknou nepravostí, proti nimž biskup horlil, a vydal posílům českým list, svědčící Vojtěchovi, aby pamětliv jsa duchovního svazku svého s lidem českým, neváhal vrátit se k němu.

V poselství českém do Říma k Vojtěchu vypraveném byl také kněz Radla a mnich Křišťan. Vojtěch, přijav je, vznesl žádost jejich na svého opata. Ten však se zdráhal o své újmě propustit Vojtěcha a odkázal české posly na papeže Jana XV. Ten svolal shromáždění biskupů, na němž se rokovalo o Vojtě-

chovi. V přítomnosti papeže přimlouvalo se české poselstvo horlivě, aby prosba knížete a lidu českého byla vyslyšena. Papež, poradiv se s biskupy, prohlásil: »Ačkoliv po dobrém otci neurodili se synové, vraťme jim, koho po právu žádají. Budou-li Čechové poslušni Vojtěcha, nechať podrží jej v pokoji a vydávají za správy jeho ovoce stonásobné. Kdyby však nechtěli zanechat zlé návyků, jež prve u nich byly shledány, nechať tento milý bratr náš beze všeho od nich odejde.«

Pobyt tak tři léta v Itálii, rozloučil se Vojtěch r. 992 s bratřími v klášteře a nastoupil cestu do vlasti, provázen českým poselstvem a dvanácti mnichy benediktiny, kteří se rozhodli k cestě do Čech. Zavítav do vlasti, stanul Vojtěch v Plzeňsku na Zelené hoře, kde vztáhl ruce k modlitbě a požehnal rodné zemi své, postižené již od jeho odchodu suchem a neúrodou. Jeho modlitba byla vyslyšena a nebe vy-

dalo hojný déšť, jímž země byla zvlážena a osvěžena.

Když se blížil Vojtěch ku Praze, vyšel mu sám kníže Boleslav vstříc s velkým množstvím lidu. Kníže poté vydal také ustanovení, kterým dáno biskupovi na vůli rozlučovati sňatky blízkých příbuzných proti zákonům církevním uzavřených a vybíratí desátky. Církvi příznivá úprava zákonů byla prvním ovocem statečnosti a rozhodnosti sv. biskupa Vojtěcha.

Zakladatel kláštera.

Vojtěch se snažil, aby řehole sv. Benedikta zakotvila také v Čechách. Koupil proto poblíž hradu rozsáhlý les a zřídil tu v Břevnově prozatím dřevěný klášter a kostel sv. Benedikta, do něhož uvedl mnichy z Říma. Nový klášter byl vysvěcen od Vojtěcha r. 993 a prvním opatem ustanoven někdejší vychovatel biskupův Radla. Arciopatství břevnovské se proslavilo jako kolébka jiných klášterů benediktinských v Čechách, na Moravě, i v Uhrách a v bývalém Polsku.

Na misijních cestách.

Za pokojnějších let pastýřské činnosti vypravil se Vojtěch do vzdálených končin své diecése na Moravu, Slovensko a do býv. Polska. Také i do Uher zavedly ho apoštolské cesty. V Ostrihomě sešel se s vévodou Geyzou. Ten shromáždil svůj pohanský lid a biskup Vojtěch jemu kázal, množství lidu pokřtíl a veliký počet chrámů v zemi jejich vysvětil. Geyza měl syna, kterého Vojtěch biřmoval a dal mu jméno Štěpán. Ten se stal později prvním králem uherským.

Vršovci proti Vojtěchovi.

Zatím však největší nepřátelé Vojtěcha a celého rodu Slavníkovců - Vršovci - se stali všemocnými pány v zemi a k nim se přidal i syn Boleslavův. Když Vojtěch viděl, že tito velmožové všemožným způsobem proti němu brojí, zvláště pak když se dopustili krvavě násilného činu v klášteře sv. Jiří, kde zneuctili místo posvátné, rozhodl se, že opustí zemi. I odebral se do své-

ho kláštera v Římě, kde byl radostně přijat a za převora ustanoven. Tam žil šťastně a blaženě, staraje se jediné o spásu své duše.

Zatím však Čechové opět toho litovali a prosili, aby se jejich biskup k nim vrátil. Papež Řehoř V. uložil tedy Vojtěchovi, aby se vrátil ke svým ovečkám. Biskup poslechl, ale vyprosil si tuto milost: »Poslechnou-li Čechové hlasu mého, chci s nimi žít i umřít. Jestliže neposlechnou, půjdu k cizím národům, kteří jsou ještě ve tmách pohanství, a budu jim kázati svatou víru.« Papež svolil a ustanovil Vojtěcha arcibiskupem těch národů, které by obrátil na víru Kristovu.

Vojtěchův návrat.

V této době doštoupilo nepřátelství Vršovců proti Slavníkovcům vrcholu. Vršovci, předstírajíce, že rod Slavníkovců se spolčuje s nepřáteli domácího domu knížecího, obklíčili Libici a v sobotu před sv. Václavem začali dobývat hradu, ano i v sám den sváteční v boji

pokračovali. Nic nepomohlo, že ob-
ležení chtěli svátek tento světiti.
Vršovci rouhavým pokřikem volali:
»Jestliže vašim světcem je Václav,
naším jest Boleslav!« Obrana byla
marná, nepřátelé vnikli do hradu.
Slavnickovci se utekli do chrámu,
kde manželky a děti jejich se mod-
lily k Bohu. Leč prosby přemože-
ných nepomohly. Vršovci je ukrut-
ně povraždili a nešetřili ani žen,
ani dětí.

U Boleslava Chrabrého.

Zpráva o krvavé události na Libici za-
stihla Vojtěcha právě na cestě do vlasti
a dotkla se ho nad míru bolestně. Proto
se rozhodl zajít do býv. Polska. Kníže
Boleslav Chrabrý, syn české kněžny Dou-
bravky, vzácný bohatýr, přijal zarmou-
ceného biskupa velmi laskavě a vypravil
do Prahy poselstvo, zdalíž Čechové ještě
chtějí mít Vojtěcha za biskupa.

Došla jízlivá odpověď, že prý Čechové
Vojtěcha nechťejí, neboť, přijda do vlasti,
potrestal by vrahy svých bratrů. »Jsme
hříšníci a lid tvrdošíjný, ty jsi však
světec, a muži takovému nes'uší ani pře-
bývati s nešlechtníky.« Tak odpověděno
Vojtěchovi z Čech. Uslyšev to, zapěl bis-
kup Vojtěch se žalmistou Páně: »Přetrhl
jsi, Hospodine, okovy mé i budu oběto-

vati Tobě obět chvály.« I rozhodl se, že
odejde na misijní cestu k pohanským
Prusům. Zatím co vyčkával ve Hnězdně
(Gnesen) příhodného počasí, pečoval tam
o zvelebení bohoslužeb, hlásal horlivě
slovo Boží a pokřtil mnoho obrácených
pohanů.

Tehdy prý složil velebnou píseň »Boga
rodzica«, kterážto píseň náleží k nejkrás-
nějším plodům staropolského básnictví.

Roku 997 dokončil Vojtěch přípravu na
cestu k pohanským Prusům. Apoštol-
skou pout nastoupil v březnu spolu
s bratrem Radimem a mnichem Bene-
diktem. Boleslav Chrabrý dal je pod
ochranou 30 ozbrojenců dovézt po lodi
do Gdanska (Danzik). Tam kázal Vojtěch
pohanům víru Kristovu a pokřtil mnohé
zástupy. Odtud plul náš světec s prů-
vodci dále na sever a přistál na břehu
Frižské zátoky.

Mučednická smrt.

Sotva jej však spatřili domorodci,
obcházeli jej hněvivě a jeden z nich
jej udeřil veslem do zad a řekl:
»Neodejdete-li rychle odtud, budete
mučení a usmrceni.« Odtud přešli
misionáři na druhý břeh řeky, kde
zůstali do 17. dubna. K večeru ono-
ho dne přišli k velké osadě. Tu je

obklopil zástup a náčelník osady se jich tázal po příčině cesty. Vojtěch odpověděl: »Jsem Slovan, jménem Vojtěch, stavem mnich, dříve biskup a přicházím k vám, abyste opustili modly a poznali pravého Boha.« Hned na to rozbouřil se dav a hrozil přichozím smrtí. Potom posadili misionáře na lodici a odvezli je na severozápad Sambie. Po pěti dnech vešli misionáři do blízkého háje, nevědouce, že les, Romovským polem zvaný, jest pohanským Prusům místem posvátným. Tu Vojtěch usedl a řekl svým druhům: »Přenocujte tu a dá-li Bůh, vkročíme po chválách mučedníka sv. Jiří a po mši sv. do nedalekého města.«

Druhého dne ráno sloužil Radim mši sv. a Vojtěch a Benedikt přijali z jeho rukou Tělo Páně. Poté se sběhli lidé, dali se do kříku a kamenovali světe tak dlouho, až mysleli, že je mrtev. Krví zbrocený Vojtěch však povstal a modlil se hodinky za mrtvé. Potom usedli misionáři a usnuli. Zatím sebral pohanský kněz Sikko šest ozbroje-

ných mužů a hnal se za misionáři, aby je potrestal, že vstoupili na Romovské pole. Vojtěch poznal, že nadešla tolik očekávaná chvíle mučednické smrti a těšil své druhy slovy: »Nermuťte se, neboť trpíme pro jméno Hospodinovo. Nic není spanilejším a hrdinnějším, nežli obětovati život pro nejsladšího Ježíše!« Tu vrhli se na něho pohané, svázali ho a vedli na blízký kopec. Světec tázal se slabým hlasem Sikka: »Co chceš?« V té chvíli vyřítil se na něho Sikka a zasadil mu sekerou smrtelnou ránu. Šest společníků Sikkových dokonalo pak kopími krvavý skutek.

Vojtěch krvácející ze sedmi hlubokých ran, stál ještě chvíli nepohnutě, máje ruce i zrak v modlitbě pozdvížený k nebi. Poté rozepjal ruce a svoláváje na svoje vrahy milost Boží, klesl k zemi a vypustil ducha. Stalo se to 23. dubna r. 997. Pohané usekli potom mučedníkovi hlavu, vrazili ji na kůl a tělo jeho hodili do blízké řeky. Radim a Benedikt uprchli zatím do blízkého lesa.

Jakýsi pocestný uslyšev, co se stalo, sňal po třech dnech hlavu sv. Vojtěcha s kůlu a donesl ji do Hnězdna (Gnesen) Boleslavu Chrabrému. Zatím přišli do Hnězdna též Radim a Benedikt. Boleslav je vyslal s průvodem na místo, kde svatý biskup byl umučen, aby od Prusů zlatem vykoupili jeho tělo.

Svaté tělo mučedníkově bylo mezi šest dnů ve vodě a sedmého dne připlulo k břehu a bylo nalezeno. Boleslav pochoval je prozatím v klášteře v Třebošně a později kolem r. 1000 dal je s velkou slávou přenést do chrámu Panny Marie ve Hnězdně (Gnesen).

Úcta po smrti.

Sv. Vojtěch, proslavený již za živa ve všech zemích a národech křesťanských, nabyl mučednickou smrtí ještě větší slávy a byl jednomyslným přesvědčením lidu prohlášen za svatého. Bůh oslavil ho zázraky za života i po smrti. Úcta k němu šířila se rychle po všem katolickém světě. Císař Otto III. založil již

roku 1000 na počest sv. Vojtěcha dva kostely: v Cáchách (Aachen) a v Římě, a svatý štěpán, král uherský, vystavěl v Ostřihomě stoliční chrám ku cti téhož světce.

Svým chováním proti slavnému rodáku a biskupu svému Vojtěchovi způsobili si Čechové velikou nepřízeň u všech národů, u kterých tento světec působil. Zatím tělo sv. Vojtěcha odpočívalo vedle ostatků jeho bratra, sv. Gaudencia i pěti svatých mučedníků Benedikta s bratřími ve hnězdenském chrámu Panny Marie až do r. 1039. Toho roku dobyl český kníže Břetislav I. Hnězdna (Gnesen) a rozhodl se, že převezme tato svatá těla do Prahy. Přítomný biskup pražský šebíř uložil Čechům, aby se po tři dny postili, mučedníka sv. Vojtěcha vzývali a přísahou se zavázali, že se budou varovati pohan-
ských zlovyků a neřestí, které kdysi v Čechách svatci Vojtěchovi tolik život ztrpčovali. Potom byla vyzdvížena svatá těla a převezena s velikou kořistí válečnou do Prahy, kde byla slavně uložena dne 25. srpna 1039 ve stoličním chrámu sv. Víta. O slavné oné události napsal starobylý kronikář Kosmas toto: »Ó, jak má býtí onen den, den Čechům slavný a na věky pamětihodný, svatými obřady slaven, důstojnými oslavami svčen, chvalozpěvy pobožně ctěn, jak má býtí radostný, mdlým žádoucí, chudým příjemný, rozdílením almužen významný a všelikými dobrými skutky ozdoben, den, o

němž se skví slavnosti na slavnosti nakupené.« Byl to den velkolepý, kdy národ činem svého knížete Břetislava pohнул svého pastýře, aby se po trojím vyhnání vrátil do své rodné země a do svého biskupského sídla, slibuje svému velkému synu, že v Čechách zavládnou křesťanské zákony pravdy a lásky, jež biskup Vojtěch hlásal.

Prosba.

Mučedníku slavný, pastýři výborný, chloubu Čechů, sv. Vojtěše, oroduj za lid tobě oddaný a za veškeru obec svatou!

Modlitba.

Bože, jenž jsi svatého Vojtěcha, mučedníka svého a biskupa, slávou a ctí korunovati ráčil, uděl, prosíme, ať ten, jenž byl přísluhovatelem naší spáasy na zemi, je naším přímělcem i na nebi. Amen.

Světla víry

1. Svatý Blažej.
2. Bl. Anežka Česká.
3. Sv. Juda Tadeáš.
4. Sv. Vojtěch.